

Handläggare
Maria Kearsley
Telefon: 08-50829352**Till**
Kommunstyrelsen

Betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Remiss från Justitiedepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i
stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel* (SOU 2023:69) till bland annat Stockholms stad. Utredningen har haft i uppdrag att utreda förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa andra statliga och kommunala myndigheter samt skolor. Utredningen föreslår en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen för att förebygga och bekämpa brott samt kartlägga eventuella hinder mot elektroniskt utlämnande för de berörda aktörerna. Betänkandet lämnar förslag som utgör nya rättsliga möjligheter och skyldigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. Förslagen innefattar även delar som syftar till att förenkla vissa befintliga bestämmelser som bryter sekretess.

Stadsledningskontoret är i grunden positiv till utredningens förslag om att förenkla och tydliggöra förutsättningarna att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter och bedömer att förslagen delvis kan bidra till stadens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål *3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande arbete*.

Stadsledningskontoret anser att det framöver även är viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna säkerställer att relevant information når kommuner och regioner.

Flera verksamhetsområden inom Stockholms stad berörs av utredningens förslag, framförallt socialtjänst och skola men även verksamheter som hanterar olika typer av tillstånd, bedriver tillsyn eller genomför upphandlingar. Stadsledningskontoret bedömer att

förslagen kommer att leda till ett ökat resursbehov varför regioner och kommuner i enlighet med finansieringsprincipen bör ersättas i långt högre grad än vad utredningen föreslår.

De ändringar som föreslås kommer att få verkningar för hela socialtjänsten och inte bara sådana verksamheter som ofta kommer i kontakt med uppgifter som har koppling till den allvarliga brottslighet som nu får stor uppmärksamhet. I Stockholms stad kan inte kontaktuppgifter utbytas fritt mellan de 11 olika stadsdelsnämnderna eftersom varje nämnd är en egen myndighet. Detta skulle kunna försvåra inhämtandet av uppgifter för begärande myndighet.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen kommer att innebära en stor förändring inom skolområdet. En bred kategori av uppgifter omfattas av uppgiftsskyldigheten och stadsledningskontoret ser att det finns en tydlig risk att detta kommer att innebära utlämnanden om personer som inte har någon koppling till kriminalitet. Det kan ifrågasättas om det är ett proportionerligt intrång i integriteten. Stadsledningskontoret avstyrker förslaget om att skolan ska ha en skyldighet att lämna uppgifter utan föregående begäran. Bestämmelsen bör istället utformas som en möjlighet.

Bakgrund

Stadsledningskontoret har av kommunstyrelsen ombetts att besvara en remiss av betänkandet *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel* (SOU 2023:69).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets välfärdsavdelning och juridiska avdelningen.

Ärendet

Regeringen beslutade i april 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa andra statliga och kommunala myndigheter samt skolor. I januari 2023 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv att, utöver tidigare uppdrag, föreslå en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen för att förebygga och bekämpa brott samt kartlägga eventuella hinder mot elektroniskt utlämnande för de berörda aktörerna.

Syftet med uppdraget är att effektivisera arbetet med att förebygga och bekämpa brott genom att förbättra möjligheter att utbyta information utan att det medför ett oproportionerligt intrång i enskildas personliga integritet. Genom att åstadkomma ett förbättrat informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och myndigheter som har information kan organiserad brottslighet och

systemhotande brottslighet förebyggas och bekämpas. Med brottsbekämpande myndigheter avses i utredningen Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Av den kartläggning som utredningen har genomfört framgår att nuvarande lagstiftning uppfattas som svåröverskådlig och komplicerad. Kartläggningen visade även att det finns en betydande okunskap och osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas hos myndigheter och andra aktörer som delar information med de brottsbekämpande myndigheterna. Detta har inneburit att befintliga möjligheter att dela information underutnyttjas och används på ett inkonsekvent sätt.

Därutöver visade kartläggningen att det framförallt är i underrättelsestadiet som de brottsbekämpande myndigheterna bedömer att möjligheterna att utbyta information är begränsade. När en förundersökning väl har inletts uppfattas möjligheterna till informationsutbyte vara betydligt bättre, men även i det skedet finns behov av mer information. I kartläggningen framhålls även att det behövs ett förändrat synsätt på uppgiftslämnande till brottsbekämpningen och att information behöver lämnas på eget initiativ av den som uppmärksammar misstänkta oegentligheter eller brott.

Utredningen har avgränsats till att omfatta förbättrade möjligheter att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Förslaget

Betänkandet lämnar förslag som utgör nya rättsliga möjligheter och skyldigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. Förslagen innefattar även delar som syftar till att förenkla vissa befintliga bestämmelser som bryter sekretess. Sammantaget utgör lämnade förslag en ny huvudregel för informationsdelning till brottsbekämpningen. Förslagen innefattar:

- En ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna som innehåller
  - en skyldighet att på begäran lämna kontaktuppgifter till enskilda för alla myndigheter, även kommuner och regioner, och vissa enskilda verksamheter
  - en uppgiftsskyldighet för vissa statliga myndigheter
  - en uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner
  - en uppgiftsskyldighet för skolan.

- Utvidgade och förenklade möjligheter att lämna uppgifter från socialtjänsten och hälso- och sjukvården till brottsbekämpningen.
- En skyldighet för banker och vissa andra finansiella företag att lämna uppgifter som rör kvalificerad brottslighet på underrättelsestadiet till Polismyndigheten, Skatteverket Säkerhetspolisen och Tullverket.
- En rättslig grund för enskilda att behandla personuppgifter för att på begäran lämna ut sådana till de brottsbekämpande myndigheterna.

Utredningen föreslår att en ny lag införs med skyldigheter för myndigheter och vissa enskilda, såsom enskilt bedriven verksamhet inom socialtjänst och hälso- och sjukvård samt skolor med enskild huvudman, att på begäran lämna ut kontaktuppgifter till brottsbekämpningen. Kontaktuppgifter utgör kategorier av uppgifter som de brottsbekämpande myndigheterna kan behöva för att kunna kontakta, identifiera och lokalisera vissa individer och kan exempelvis vara adresser, telefonnummer, uppgift om arbetsplats och e-postadresser. Ett utlämnande ska inte kräva någon mer komplicerad bedömning av informationsinnehavaren och endast om det finns synnerliga skäl kan en innehavare av informationen avstå från att lämna ut en uppgift. För andra uppgifter som finns inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården har inga generella uppgiftsskyldigheter föreslagits.

Vidare föreslås att ett antal statliga myndigheter blir skyldiga att både på eget initiativ och på begäran lämna ut uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. En motsvarande skyldighet föreslås gälla även kommuner och regioner förutsatt att uppgifterna inte omfattas av socialtjänstsekretess eller hälso- och sjukvårdssekretess. Syftet med skyldigheten att lämna uppgifter på eget initiativ är att få till stånd ett ökat informationsflöde av uppgifter som myndigheterna uppmärksammar i sitt ordinarie arbete om exempelvis begångna brott, brottsplaner eller nya brottsupplägg. Det kan avse kommunala myndigheter som hanterar tillstånd för och tillsyn av miljöfarliga verksamheter, bygglov, servering av vissa alkoholhaltiga drycker och försäljning av tobak. I vissa situationer kan det finnas skäl att avstå från att lämna ut en uppgift. En myndighet kan därför, efter en intresseavvägning, avstå från att lämna ut en uppgift om det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig på uppgiften och det står klart att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

I syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet och möjliggöra utlämnande av information till brottsbekämpande myndigheter föreslår utredningen även ändringar av ett flertal lagar, däribland Socialtjänstlagen (2001:453), Skollagen (2010:800) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Skolan pekas ut som en särskilt viktig part i brottsbekämpningen och en särskild uppgiftsskyldighet för rektor, både vid skolor som drivs av offentliga och enskilda huvudmän. Skolan ska på eget initiativ lämna information till Polismyndigheten. Samtliga brottsbekämpande myndigheter kan även begära ut uppgifter från skolan.

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten föreslås inte ges någon generell skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. Bedömningen är att möjligheter att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter redan finns utifrån gällande lagstiftning. Däremot används denna möjlighet i begränsad utsträckning varför utredningen föreslår förenklingar av tillämpningen av bestämmelsen samt vissa andra ändringar av bestämmelser i 10 kap. i Offentlighet- och sekretesslagstiftningen (OSL). Ändringar i OSL innefattar sänkta krav på brottets allvar från misstanke om brott, där straffskalan börjar på ett års fängelse, till brott där straffskala börjar på sex månaders fängelse. Utredningen föreslår även att det ska gå att bryta sekretess även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brott. Dock omfattas hälso- och sjukvården och socialtjänsten av den avgränsade uppgiftsskyldigheten för kontaktuppgifter.

Vidare betonas att samverkan mellan informationslämnare och brottsbekämpande myndigheter fortsatt behöver utvecklas för att förslagen ska få genomslag. Den nya lagen föreslås benämnas *lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna*. Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret har tagit del av Justitiedepartementets remiss och svarar utifrån ett kommunalt perspektiv. Stadsledningskontoret välkomnar att det finns en ansats att göra lagstiftningen mer lättillämpad och pedagogisk. Bedömningen är att förslagen delvis kan bidra till stadens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål *3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande arbete*.

Flera verksamhetsområden inom Stockholms stad berörs av utredningens förslag, framförallt socialtjänst och skola men även

verksamheter som hanterar olika typer av tillstånd, bedriver tillsyn eller genomför upphandlingar.

Idag sker samverkan inom ramen för samverkansöverenskommelsen mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm i syfte att minska brottslighet och öka tryggheten i Stockholms stad. I november 2023 fattade regeringen beslut om att ge flera myndigheter i uppdrag att inrätta en ny effektiv samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå brott (Ju2023/02529). Stadsledningskontoret bedömer att det inom ramen för denna samverkansstruktur kan finnas möjligheter att åstadkomma det som utredningen syftar till, det vill säga att effektivisera arbetet med att förebygga och bekämpa brott genom att förbättra möjligheter att utbyta information.

Utredningen har avgränsats till att omfatta förbättrade möjligheter att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Stadsledningskontoret anser att det framöver även är viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna säkerställer att relevant information når kommuner och regioner. Stockholms stad kraftsamlar för att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet. För att nå framgång i kraftsamlingen krävs att fler berörda aktörer samverkar och lämnar information på eget initiativ när misstänkta oegentligheter eller brott upptäcks. Exempelvis skulle information om oegentligheter gällande leverantörer vara betydelsefullt i samband med upphandlingar och avtal. Detsamma gäller i arbetet mot våldsbejakande extremism där kommuner behöver få information som enbart de brottsbekämpande myndigheterna i dagsläget har tillgång till.

När olika brottsbekämpande insatser föreslås är det viktigt att en helhetsbild finns. Staten har ett ansvar och en skyldighet att skydda medborgarna från brott. Samtidigt fyller sekretessen en viktig funktion när det gäller att värna människors integritet och säkerställa att människor fortsatt vågar vända sig till samhället vid behov av hjälp, stöd och vård. Det finns även en risk att ett utökat uppgiftslämnande till brottsbekämpningen kan innebära en ökad risk för hot och våld mot personal i kommunala verksamheter.

Stadsledningskontoret delar utredarens uppfattning att det inte är lämpligt med en uppgiftsskyldighet som på en mer generell nivå bryter sekretessen på socialtjänstens område. Det är viktigt att påpeka att detta är av vikt inte bara för allmänhetens generella förtroende för socialtjänsten utan för enskilda individers benägenhet att söka behövt stöd och att lämna de uppgifter som behövs för att få sådant stöd. De ändringar som föreslås kommer att få verkningar för hela socialtjänsten och inte bara sådana verksamheter

som ofta kommer i kontakt med uppgifter som har koppling till den allvarliga brottslighet som nu får stor uppmärksamhet. Socialtjänstens arbete med grupper som exempelvis missbrukare skulle kunna starkt försvåras av en för långtgående uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter varför stadsledningskontoret ser positivt på att utredaren inte gick längre och ser förslaget som väl avvägt.

Gällande den föreslagna 4 § i den nya lagen vill stadsledningskontoret framhålla att redan aktualitet vid socialtjänsten ofta kan uppfattas som känsligt. Syftet med bestämmelsen kan dock anses överväga integritetsintrånget. Det förekommer att socialtjänsten behöver ha kontakt med andra personer än den som är aktuell vid socialtjänsten utan att de formellt är ombud, god man, förvaltare eller annan legal företrädare. Detta kan förekomma avseende personer som har svårigheter att själva uttrycka sin vilja eller som av andra skäl är svåra att nå, exempelvis på grund av hemlöshet eller andra sociala problem. Kontakt kan då ske med anhöriga. Dessa personer kan i vissa fall vara de enda som kan ge information om den enskilde. Stadsledningskontoret efterfrågar ett förtydligande av om sådana personer skulle kunna betraktas som *företrädare* enligt bestämmelsen.

I Stockholms stad kan inte kontaktuppgifter utbytas fritt mellan de 11 olika stadsdelsnämnderna eftersom varje nämnd är en egen myndighet. Detta gäller även i relation till berörda facknämnder såsom social- och utbildningsnämnden. Detta skulle kunna försvåra inhämtandet av uppgifter för begärande myndighet. Eftersom uppgiftsskyldigheten endast ska gälla kontaktuppgifter som den egna myndigheten förfogar över framstår det som att en nämnd som har kännedom om aktualitet vid annan nämnd inte är skyldig att lämna denna upplysning eftersom det inte är en kontaktuppgift. Detta skulle i vissa fall kunna innebära att brottsbekämpande myndigheter får vända sig till många olika nämnder för att få ut relevant information.

Stadsledningskontoret har ingen erinran mot de övergripande ändringarna i 10 kap. OSL. Tröskeln för tillämpning av 10 kap. 23 § OSL har av många inom socialtjänsten upplevts som hög, bland annat i ärenden där individer som är aktuella vid socialtjänsten är utsatta för brott som inte riktar sig direkt mot verksamheten och som därför inte kan anmälas med stöd av 10 kap. 2 § OSL. Stadsledningskontoret delar dock inte helt utredarens uppfattning att det nya föreslagna stycket i 10 kap. 23 § OSL inte skulle kunna leda till oproportionerliga eftersökningar. Det ska beaktas att i tidiga skeden av en utredning skulle ett mycket brett uttag av information avseende ett stort antal enskilda kunna anses ske utifrån legitima

brottsutredande syften men ändå utgöra ett oproportionerligt ingrepp i enskildas integritet. Detta särskilt om informationen rör individer som sedan inte blir relevanta för utredningen.

De brottsbekämpande myndigheterna har en form av tolkningsföreträdare i förhållande till socialtjänsten i dessa frågor och det förekommer redan enligt nu gällande lagstiftning att hela personakten avseende en individ begärs ut, trots att det är viss begränsad information som är relevant för brottsutredningen. Det är givetvis viktigt att all information som är relevant kan lämnas ut, men den nya regleringen behöver styras så att den används med omdöme så att inte överskottsinformation begärs ut av bekvämlighetsskäl.

Stadsledningskontoret delar utredarens uppfattning att den föreslagna 7 § i den nya lagen kommer innebära en stor förändring inom skolområdet. Utifrån exempeluppräkningsen i förslaget tycks avsikten vara att en mycket bred kategori av uppgifter ska omfattas av uppgiftsskyldigheten och även uppgifter av förhållandevis låg dignitet. Utifrån svårigheten att bedöma vad som kan vara en uppgift av intresse ser stadsledningskontoret att det finns en tydlig risk att detta kommer att innebära många utlämnanden om personer som inte har någon koppling till kriminalitet. Det kan ifrågasättas om det är ett proportionerligt intrång i integriteten och om det överväger förtroendeskanan. Att en uppgift på eget initiativ lämnas till brottsbekämpande myndighet måste uppfattas som menligt för den berörda individen även i de fall uppgiften som sådan är offentlig. Det kan vara önskvärt att snäva av bestämmelsen för att tydligare ringa in specifika individer.

De uppgifter som räknas upp som exempel för tillämpligheten av 7 § bör i flera fall vara sådant som inte finns dokumenterat. Det kan ifrågasättas om en myndighet kan eller ska åläggas en uppgiftsskyldighet för uppgifter som inte finns dokumenterade (se Kammarrätten i Stockholms dom den 25 november 2011 i mål nr 2354-11). Detta föranleder också svårigheter i tolkningen av rektorns skyldighet att internt bereda sig tillgång till uppgifter. I regel sker utlämnande utifrån uppgifter som den uppgiftsskyldige förfogar över vid tidpunkten för en begäran eller som kan fås fram ur diariet eller liknande. Detta tycks inte vara samma sak som avses med att rektor kommer ”samla in de begärda uppgifterna från lärare eller annan personal på skolan för att lämna dessa till den brottsbekämpande myndigheten” (s. 417). Utifrån den breda kategorin av uppgifter som kan tänkas lämnas ut, exempelvis om personers umgänge, kan det upplevas som oklart hur långt rektor ska gå för att genomföra någon form av utredning med anledning av en inkommen begäran. Stadsledningskontoret anser att förslaget om

att skolan ska ha en skyldighet att lämna uppgifter utan föregående begäran avslås. Bestämmelsen bör istället utformas som en möjlighet.

Utredningen anger att ett utlämnande av information inte ska kräva mer än rutinbetonade åtgärder, det vill säga en begränsad arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader, av den utlämnande verksamheten. Stadsledningskontoret bedömer att förslagen, både uppgiftsskyldigheten och skyldighet att lämna kontaktuppgifter, kan komma att medföra en ökad arbetsbelastning och administration för flera av stadens nämnder. Det kommer kräva utbildning, rutiner och arbetssätt för att säkerställa att personuppgifter hanteras på korrekt sätt. Stadsledningskontoret anser därför att regioner och kommuner i enlighet med finansieringsprincipen ska ersättas i långt högre grad än vad utredningen föreslår.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Jonas Lauri
Avdelningschef

Handläggare
Shahira Megahid
Telefon: 08-50825361

Till
Socialnämnden
2023-12-12

Remiss av Betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2023/1209

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss av *Betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)*.

Sammanfattning

Regeringen har beslutat om betänkandet ”*Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel*”.

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till socialnämnden för besvarande. Utredningen föreslår en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen när det gäller informationsdelning med brottsbekämpande myndigheter. Vidare lämnar utredningen förslag som syftar till att förenkla vissa befintliga sekretessbrytande bestämmelser. Den föreslagna huvudregeln innehåller bland annat en skyldighet för myndigheter, inklusive kommuner och regioner, att på begäran lämna kontaktuppgifter om enskilda till brottsbekämpande myndigheter. Med kontaktuppgifter avses särskilt angivna uppgifter som de brottsbekämpande myndigheterna kan ha behov av för att kontakta, identifiera och lokalisera enskilda. Vidare innehåller förslagen utvidgade och förenklade möjligheter att lämna uppgifter från socialtjänsten och hälso- och sjukvården till brottsbekämpande myndigheter. Enligt utredningen förväntas förslagen innebära en proportionerlig inskränkning i det kommunala självstyret. Utredningen framhåller dock att konsekvenserna av lagförslagen är svåra att förutse och kommer ta tid.

Sammanfattningsvis menar förvaltningen att det pågår en rad initiativ och utredningar på områdena brottsförebyggande och informationsutbyte i syfte att förebygga och bekämpa brott. Förvaltningen anser att det är svårt att överblicka konsekvenserna för den kommunala verksamheten och den personliga integriteten i

de olika förslagen och vad de sammantaget kan komma att innebära. Det är tydligt att socialtjänsten i olika sammanhang förväntas lämna information till brottsbekämpande myndigheter. Förvaltningen ser värdet i att samhället gemensamt arbetar brottsförebyggande- och trygghetsskapande, men understryker att uppgiftsskyldigheten för socialtjänstens del kan få avskräckande effekt såtillvida att personer av rädsla avstår från att söka vård och stöd.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss av betänkandet ”*Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel*” (SOU 2023:69).

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat ärendet ”*Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel*” för besvarande. Yttrandet ska lämnas senast 2023-12-22. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäck stadsdelsnämnd.

Ärendet

Utredningens uppdrag har sin grund i den samhällsutveckling som ägt rum under senare år. Utredningen har sammanställt en lägesbild innehållande utmaningar som brottsbekämpande myndigheter står inför samt en bakgrund till det behov av information som myndigheterna uttryckt.

Lägesbild

I lägesbilden framgår att grova våldsbrott i form av skjutningar och sprängningar har ökat samt att den systematiska och organiserade brottsligheten påverkar många delar av samhället, inte minst genom olika former av välfärds- och ekonomisk brottslighet. Myndigheters förmåga att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra brott är delvis begränsad och behovet av samverkan och informationsdelning mellan myndigheter är stort. Utredningen framhåller att statens lagstadgade ansvar och skyldighet att både skydda medborgarna från brott och samtidigt värna om den enskildes personliga integritet behöver balanseras och samspeja. Lägesbilden lyfter även att samhället har ett särskilt ansvar för att skydda barn från att utsättas för eller dras in i kriminalitet.

Kartläggning av informationsbehovet

Utredningens direktiv fastslår att de brottsbekämpande myndigheternas behov av information är stort när det gäller såväl konkreta brott som brottslig verksamhet i allmänhet. En följd av att myndigheternas informationsutbyte är begränsat är att det kan

uppstå informationsluckor där ingen myndighet har en helhetsbild av situationen. Direktiven pekar ut ett stort antal myndigheter och vissa andra aktörer som kan ha information som behövs i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet. Mot den bakgrunden har utredningen kartlagt behovet av att myndigheter som har uppgifter av särskild betydelse får förbättrade möjligheter att utbyta uppgifter med brottsbekämpande myndigheter.

I kartläggningen beskriver de brottsbekämpande myndigheterna att det inte enbart är rättsliga hinder som bidrar till att information inte delas i den utsträckning som brottsbekämpningen behöver. Vidare beskriver utredningen att kartläggningen visar att lagstiftningen uppfattas som svåröverskådlig och komplicerad. Det finns en betydande okunskap och osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas hos myndigheter och andra aktörer som delar information med de brottsbekämpande myndigheterna. Det har lett till att de möjligheter som finns underutnyttjas och tillämpas på ett inkonsekvent sätt.

I kartläggningen finns ett avsnitt som särskilt beskriver Polismyndighetens informationsbehov. Polismyndigheten uppger att de har ett behov av information från bland annat hälso- och sjukvården, socialtjänsten och skolan. Information från de nu aktuella verksamheterna kan behövas såväl i Polismyndighetens underrättelsearbete som i utredningar av vitt skilda slag. Polismyndigheten har till kartläggningen kompletterat behovsbeskrivningen genom att bidra med listor med exempel på sådan information som myndigheten kan behöva i den brottsbekämpande verksamheten. Den lista som avser socialtjänsten är både omfattande och mycket långtgående.

I utredningens kartläggning gavs även informationsinnehavarna möjlighet att delge sina synpunkter på ett utökat informationsutbyte. Ett antal kommuners socialtjänst samt Sveriges kommuner och regioner, SKR, fick svara utifrån ett socialtjänstperspektiv. I samtliga kontakter har det framkommit synpunkter som berör vilken påverkan ett utökat uppgiftsutbyte kan komma att få för förtroendet och tilliten för verksamheten och att det in sin tur kommer att påverka socialtjänstens möjligheter i utförandet av sitt uppdrag. Flera kommuner beskriver att när det finns en fungerande samverkan mellan socialtjänst och polis utgör sekretesslagstiftningen mer sällan ett hinder i arbetet. Flera av dem som svarat på förfrågan lyfter behovet av insatser för att öka kunskapen kring sekretesslagstiftningen, t.ex. genom en nationell vägledning och utbildning. Genom mer kunskap skulle dagens lagstiftning kunna tillämpas i större utsträckning

Utredningens föreslagna ändringar

Utredningens huvudsakliga syfte är att lämna förslag på rättsliga skyldigheter som effektiviserar möjligheterna att utbyta information i förebyggande och brottsbekämpande syfte. Förslagen syftar till att förenkla vissa redan befintliga sekretessbrytande bestämmelser.

Utredningen föreslår vissa förändringar i 10 kap. 18 a-c §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, vilket är det lagrum som reglerar socialtjänstens möjligheter till informationsdelning med brottsbekämpande myndigheter vad gäller ungdomsbrottslighet, terrorhandlingar och våld i nära relation. I utredningen pekar man på att lagrummet redan i dagsläget ger relativt stora möjligheter för socialtjänsten att lämna ut information och att det delvis är oklart varför möjligheten inte används i större utsträckning. Utredningen understryker också att det inom ramen för en förundersökning oftast är relativt lätt för polisen att få ut uppgifter men att Polismyndigheten önskar information i tidigare skeenden och gärna redan på underrättelsestadiet. Polismyndigheten menar att man genom ett tidigt och okomplicerat delande av information i större utsträckning skulle kunna ingripa förebyggande och därigenom ges möjligheter att förhindra utvecklingen av kriminella livsbanor. Den typ av information man vill ha tillgång till rör bland annat kontaktnät och vilka eventuella narkotiska preparat socialtjänstens klienter använder.

Utredningen menar att en generell uppgiftsskyldighet som skulle bryta socialtjänstsekretessen vore en alltför genomgripande åtgärd och ett oproportionerligt ingrepp i skyddet för den enskildes integritet. Utredningen understryker att brottsbekämpande myndigheter behöver få in fler uppgifter från socialtjänsten och att socialtjänsten i större utsträckning behöver lämna ut information, men istället för en generell uppgiftsskyldighet föreslås förenklingar i 10 kap. 18 a-c §§ OSL. Utredningens bedömning är således att det ökade informationsflödet kan tillgodoses genom en förenkling av innehållet i existerande lagrum. Bland annat ska det inte längre krävas en bedömning av om en uppgift kan antas *bidra till att förhindra brott* för att få lämnas ut enligt 10 kap. 18 a § OSL utan ska kunna delas i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Genom liknande förenklingar och förtydliganden menar utredningen att förutsättningarna för socialtjänstens medarbetare att lämna ut uppgifter stärks och förutspår att mer information kan komma att delas med brottsbekämpande myndigheter.

Vidare föreslår utredningen en sänkt tröskel för när uppgifter om begångna brott kan lämnas ut med stöd av 10 kap. 23 § OSL.

Förslagen förväntas medföra att den bestämmelsen till skillnad från hur den tillämpas i dag ska kunna användas för att bryta sekretess

även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brott. Sammantaget utgör förslagen en ny huvudregel för informationsdelning till brottsbekämpningen. Utredningen framhåller att de viktigaste förslagen som lämnas i betänkandet är följande:

En ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna som innehåller:

- en skyldighet att på begäran lämna kontaktuppgifter till enskilda för alla myndigheter, det vill säga även kommuner och regioner, och vissa enskilda verksamheter,
- en uppgiftsskyldighet för vissa statliga myndigheter,
- en uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner, och
- en uppgiftsskyldighet för skolan.

Med kontaktuppgifter menar utredningen ett antal särskilt angivna kategorier av uppgifter som de brottsbekämpande myndigheterna kan ha behov av för att kontakta, identifiera och lokalisera enskilda. Skyldigheten att lämna kontaktuppgifter är avsedda att ge brottsbekämpningen tillgång till bland annat adresser, telefonnummer, arbetsplatser, e-postadresser och IP-adresser. IP-adresser kan identifiera en viss dator, router, smartphone eller annan enhet som är ansluten till internet. Utredningen framhåller att de brottsbekämpande myndigheterna påtalat behov av förbättrade möjligheter att identifiera och lokalisera ungdomar som via sina mobiltelefoner planerar brott eller beställer illegala varor när de befinner sig på hem för vård eller boende (HVB) eller särskilt ungdomshem inom Statens institutionsstyrelse (SiS-hem). Även utbetalande myndigheter, exempelvis ekonomiskt bistånd inom socialtjänsten och Försäkringskassan, kan förvara IP-adresser som kan användas för att till exempel lokalisera en enskild genom att positionera den enhet varifrån en digital ansökan om bistånd gjorts.

Uppgiftsskyldigheterna bryter sekretess med stöd av 10 kap. 28 § OSL och i förekommande fall tystnadsplikt. Utlämnande från informationsinnehavaren är enligt utredningen tämligen enkel och vid synnerliga skäl kan informationshavaren avstå från att lämna en uppgift. En uppgiftsskyldighet för kontaktuppgifter får inte leda till att en enskild avstår från att söka och ta emot vård eller stöd. Utredningen menar vidare att den föreslagna uppgiftsskyldigheten för kontaktuppgifter kommer att leda till en ökad personuppgiftsbehandling som medför en inskränkning av skyddet för enskildas personliga integritet. Utredningen bedömer att socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan komma att lämna ut kontaktuppgifter som kan anses vara integritetskänsliga. Intresset av att förebygga och bekämpa brott väger enligt utredningen i detta avseende emellertid tyngre än skyddet för den enskildes personliga integritet.

Utvidgade och förenklade möjligheter att lämna uppgifter från socialtjänsten och hälso- och sjukvården till brottsbekämpningen:

När det gäller andra uppgifter som finns inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården har utredningen bedömt att det är olämpligt att föreslå generella uppgiftsskyldigheter. Ett utökat uppgiftslämnande från socialtjänsten och hälso- och sjukvården måste vägas mot den eventuella påverkan för förtroende för verksamheterna, och i förlängningen myndigheternas möjligheter att utföra sina respektive huvuduppdrag. Vidare framhåller utredningen att ett ökat uppgiftslämnande måste vägas mot risken för otillbörligt intrång i skyddet för enskildas personliga integritet. I vissa situationer kan det finnas skäl att avstå från att lämna ut en uppgift. Socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan efter en intresseavvägning avstå från att lämna ut en uppgift om det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig på uppgiften och att det tydligt framgår att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att lämna ut uppgiften.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2023-12-06. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 2023-12-07.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar den lägesbild avseende samhälls- och brottsutveckling i Sverige som utredningen presenterar. Förvaltningen vill dock särskilt understryka den komplexitet som finns i statens lagstadgade ansvar och skyldighet att både skydda medborgarna från brott och samtidigt värna om den enskildes personliga integritet, och att det måste tas hänsyn till denna aspekt i utformandet av brottsbekämpande insatser.

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens bedömning att en generell uppgiftsskyldighet för socialtjänsten att dela information vore en alltför långtgående åtgärd med hänsyn till enskildas integritet. Sekretessens utformning är ett viktigt ramverk för socialtjänstens arbete och en bidragande orsak till att myndighetens klienter vågar dela med sig av känslig och privat information. En genomgripande förändring skulle därför riskera att försvåra relationsskapandet mellan klient och socialarbetare vilket är en grundläggande förutsättning för ett framgångsrikt socialt arbete.

Socialförvaltningen är också av uppfattningen att förslaget om uppgiftsskyldighet avseende kontaktuppgifter är en långtgående inskränkning av enskilda personers integritet och att risken finns att människor undviker kontakt med socialtjänsten om man vet att ens uppgifter utan föregående bedömning kan delas med polis. Det är

därför positivt att utredningen bedömt att en liknande uppgiftsskyldighet vad gäller annan information vore en alltför ingripande reformering av sekretesslagstiftningen och att man istället valt att förenkla och förtydliga befintliga lagrum.

Förvaltningen ställer sig dock tveksam till vilken sorts information de brottsbekämpande myndigheterna får genom ett ökat informationsflöde. Det är möjligt att det finns en övertro på vilken sorts information socialtjänsten har tillgång till och vilken effekt den kan ha på brottsbekämpningen. De personer socialtjänsten kommer i kontakt med berättar sällan om brott de tänker begå eller namnger sina kriminella vänner. Om myndigheten har liknande information kommer den oftast från oroliga anhöriga som önskar stöd och som vill motivera sina närstående till vård i någon form. En möjlig konsekvens av den aviserade förändringen är därför att det kommer bli mindre attraktivt för närstående att söka stöd hos socialtjänsten av rädsla för att brottsbekämpande myndigheter blandas in.

Förvaltningen vill också uppmärksamma att enbart en förenkling av det sekretessbrytande lagrummet i sig troligen inte kommer få den effekt Polismyndigheten och andra brottsbekämpande organ önskar. Som påtalas i utredningen lämnar redan den nuvarande utformningen stort utrymme vad gäller att lämna ut information men har trots detta varit underutnyttjad sedan den trädde ikraft för tio år sedan. Detta har säkert flera förklaringar såsom brist på praxis och prejudikat och en utbredd osäkerhet avseende lagrummets tillämpningsområde, men kanske framförallt att socialtjänstens medarbetare har flera viktiga arbetsuppgifter varav uppgiftsdelande med polis inte alltid prioriteras. Förvaltningen delar utredningens bild av att det för att få till stånd ett effektivt informationsflöde krävs omfattande utbildningsinsatser både på chefs- och medarbetarnivå och i samverkan med lokal polis och andra berörda myndigheter.

Utredningen gör bedömningen att socialtjänstens uppdrag inte påverkas av att rekvisitet tas bort. För ett utlämnande med stöd av 18 a och c §§ OSL är det tillräckligt att den utlämnande myndigheten bedömer om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att utöva brottslig verksamhet respektive risk för att den enskilde mot en närstående kommer att begå ett sådant brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. Förvaltningen ställer sig tveksamma till bedömningen om huruvida lagförslaget inte påverkar socialtjänstens uppdrag. Förvaltningen hade önskat tydlig konsekvensanalys för vad ett utlämnande av information kan medföra för den som exempelvis utsatts för våld i nära relation och/eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Hur säkerställer brottsbekämpande myndigheterna att ett sådant utlämnande inte utsätter dessa individer för än större utsatthet, samt att uppsökande av vård och stöd uteblir i syfte att förhindra ett uppgiftsutlämnande. För att mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det av vikt att samhället arbetar för att upptäcka, förhindra och förbygga våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen anser att det är ytterst viktigt att säkerställa att lagförslaget inte påverkar benägenheten för våldsutsatta och våldsutövande att söka stöd och hjälp. Förvaltningen menar att det är svårt att förutse konsekvenserna lagförslaget kan få för socialtjänstens verksamhet och kommer nogsamt bevaka detta.

Förvaltningen vill också framhålla att det i nuläget saknas forskning som belyser hur en ökad informationsdelning och uppluckring av sekretessen skulle påverka socialtjänstens möjlighet att bedriva sin kärnverksamhet. Det verkar inte heller entydigt belagt att en sådan förändring skulle ha en positiv inverkan på brottsbekämpningen i stort. Även om polis och andra myndigheter genom eftergifter i sekretesslagstiftningen ges effektiva verktyg, kan den skadliga inverkan en sådan förändring medför för socialtjänstens arbete inte med säkerhet väga upp de positiva effekter man eftersträvar. Socialtjänstens fokus är vård och stöd och en kontinuerlig informationsdelning med polis och andra myndigheter skulle kunna få direkta följder för socialtjänstens långsiktiga arbete. Visserligen skriver utredningen att införandet år 2013 av de sekretessbrytande bestämmelserna i 10 kap. 18 § OSL inte har lett till någon nämnvärd förändring vad gäller förtroendet för socialtjänsten, men eftersom lagrummet använts så sällan är förvaltningens bedömning att detta inte varit möjligt att utvärdera.

Utredningen bedömer att de aviserade förslagen kan komma att öka mängden förfrågningar från brottsbekämpande myndigheter, men i vilken utsträckning detta kan komma att ske, samt vilka administrativa följder som det kan medföra, är svåra att förutspå. Omfattningen av den information som kan begäras ut inom ramen för uppgiftsskyldigheten med kontaktuppgifter kommer enligt förvaltningens mening medföra en ökad arbetsbelastning och administration för socialtjänsten. Detta eftersom dessa uppgifter avser mer än ett enkelt utdrag ur folkbokföringsregistret. Givet det ansträngda läget inom socialtjänsten och den höga personalomsättningen är detta oroande och kan få konsekvenser på en redan hårt pressad verksamhet.

Förvaltningen hade önskat att det i utredningen tydligt framkommit för vilket specifikt ändamål utlämnandet av en kontaktuppgift har i det brottsförebyggande arbetet. Bland annat lyfts information om behov av tolk samt till vilken läkarmottagning en enskild person vänder sig. Förvaltningen ifrågasätter varför uppgifter av sådan art

är värdefulla i det brottsförebyggande arbetet. Det framgår inte heller av utredningen hur kontaktuppgifter och särskilt skyddsvärda uppgifter ska hanteras, förvaras och skyddas av mottagande myndighet för att vara förenligt med dataskyddsförordningen (GDPR). Förvaltningen hade också velat se ett mer uttalat barnperspektiv i allmänhet och vad gäller informationslämnande i synnerhet. Som förslaget nu är utformat är det oklart hur uppgifter som lämnas till brottsbekämpande myndigheter verkar till barnets bästa och det saknas i många delar en barnkonsekvensanalys.

Utredningen listar en del positiva effekter som författningsförslagen förväntas medföra. Bland annat förväntas förslagen leda till att barn och unga i mindre utsträckning socialiseras in i kriminalitet och att de fångas upp i ett tidigare skede. Att en utökad uppgiftsskyldighet kommer påverka barn och unga beaktas i utredningen, men vilka konsekvenser det kommer att få för det enskilda barnet eller dess närstående saknas. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att kommuninvånarna ska få det stöd och den hjälp de behöver för att uppnå en skälig levnadsnivå. Idag är tilliten till socialtjänsten låg, bland annat till följd av desinformationskampanjen, och om tilliten brister än mer skulle det kunna medföra allvarliga konsekvenser både för den enskilde och för socialtjänstens möjlighet att klara av sitt huvuduppdrag.

Sett till utredningens samtliga förslag framstår det som vanskligt att utan stöd i vare sig forskning eller systematiska utvärderingar reformera en sekretesslagstiftning som under lång tid varit en förutsättning för landet socialtjänster och där förtjänsten av denna förändring framstår som både oklar och diffus. Sammanfattningsvis menar förvaltningen att det pågår en rad initiativ och utredningar i syfte att förebygga och bekämpa brott. Det är dock svårt att överblicka vilka konsekvenser detta kan få och vad de sammantaget kan komma att innebära. Det är tydligt att socialtjänsten i olika sammanhang förväntas lämna information till brottsbekämpande myndigheter men det är också av yttersta vikt att detta inte får ske på bekostnad av människors vilja att söka socialtjänstens stöd.

Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss av betänkandet ”*Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel*” (SOU 2023:69).

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-11-30
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-11-30

Handläggare
Rebecka Ahlvik Doverhem
Telefon: 08-508 32 275**Till**
Utbildningsnämnden
2023-12-14

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen - en ny huvudregel (SOU 2023:69)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/1209

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)” till utbildningsnämnden för yttrande.

I betänkandet föreslås en ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Lagen innehåller dels en skyldighet att lämna ut kontaktuppgifter, dels en skyldighet för rektor att lämna uppgifter på eget initiativ och efter en begäran. Skyldigheten att lämna uppgifter på eget initiativ är avsedd att få till stånd ett ökat informationsflöde av uppgifter som myndigheter uppmärksammar i sitt ordinarie arbete. Uppgiftsskyldigheten gäller oberoende av om en uppgift omfattas av sekretess eller tystnadsplikt. Ett uppgiftslämnande ska dock alltid föregås av en intresseavvägning.

Utbildningsförvaltningen delar bilden av att det behövs ett mer effektivt informationsflöde mellan myndigheter och ser positivt på att de brottsbekämpande myndigheterna får verktyg som gör det enklare att förebygga och bryta brottsligheten. Förvaltningen välkomnar betänkandets förslag om att rektor ska ges en uppgiftsskyldighet efter begäran från de brottsbekämpande myndigheterna. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till om ett uppgiftslämnande på eget initiativ kommer få de rättsverkningar som betänkandet vill göra gällande. Ett sådant förfarande kan leda till ett oönskat tolkningsutrymme som kan försvåra en likvärdig bedömning.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ”Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)” till utbildningsnämnden för yttrande.

Regeringen beslutade den 28 april 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa andra statliga och kommunala myndigheter, enskilda huvudmän för fristående skolor m.fl. Syftet med uppdraget är att arbetet med att förebygga och bekämpa brott ska effektiviseras genom att möjligheten att utbyta information förbättras i så stor utsträckning det är möjligt utan att det medför ett oproportionerligt intrång i enskildas personliga integritet.

Den 26 januari 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv. Utöver det ursprungliga uppdraget fick utredaren uppdrag att ta ställning till hur det kan inrättas en huvudregel i sekretesslagstiftningen och kartlägga eventuella hinder mot elektroniskt utlämnande för de berörda aktörerna.

Skolväsendet har en betydelsefull roll i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet. Många av de brott som unga utsätts för sker i skolmiljön. Därtill är skolan en viktig skydds- och framgångsfaktor för utsatta barn och ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet.

I betänkandet framhålls vikten av att informationsflödet mellan skola och de brottsbekämpande myndigheterna behöver förbättras. Skolan kan ha tillgång till uppgifter som är viktiga i de brottsbekämpande myndigheternas arbete. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har särskilt påtalat ett behov av att i större utsträckning få uppgifter från skolan. För att samverkan ska bli effektiv krävs det att alla parter kan dela information om enskilda individer. Sekretesslagstiftningen pekas dock ut som ett hinder för en effektiv samverkan. Vidare framgår det av betänkandet att det finns en betydande okunskap och osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas hos myndigheter och andra aktörer som delar information med de brottsbekämpande myndigheterna. Det har lett till att de möjligheter som finns idag underutnyttjas och tillämpas på ett inkonsekvent sätt.

Enligt regeringen krävs det mönsterbrytande åtgärder för att förebygga och bryta brottsligheten. Det måste av den anledningen finnas möjligheter för myndigheter att dela information när det behövs. I betänkandet föreslås därför en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen för informationsdelning till brottsbekämpningen. Betänkandet föreslår att det ska införas en ny lag med ett antal skyldigheter för myndigheter och vissa enskilda verksamheter att lämna information till de brottsbekämpande myndigheterna, däribland skolor med offentlig och enskild huvudman. Lagen ska benämnas ”Lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna”. Betänkandet nämner skolan som en viktig samverkanspart med brottsbekämpningen varför det föreslås en särskild uppgiftsskyldighet för rektor, att på eget initiativ och på begäran, lämna ut uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Enligt betänkandet ska rektor ges en skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ till Polismyndigheten. Utlämnande efter begäran ska avse samtliga brottsbekämpande myndigheter. Uppgifter om tillhörighet till kriminellt nätverk, en elevs umgängeskretsar och socialt nätverk eller en elevs frånvaro är några exempel på sådana uppgifter som kan vara av intresse för de brottsbekämpande myndigheterna.

Uppgiftsskyldigheten gäller oberoende av om en uppgift omfattas av sekretess eller tystnadsplikt. Uppgifterna ska dock lämnas ut efter en intresseavvägning. Beroende på om uppgifter lämnas på eget initiativ eller på begäran ser intresseavvägningen olika ut. Rektor kan motsätta sig att lämna uppgifter på eget initiativ om övervägande skäl talar mot detta. För att en rektor ska kunna motsätta sig att lämna uppgifter efter begäran krävs att det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig och att övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför brottsbekämpningens intresse av uppgiften.

Den föreslagna lagen innehåller även förslag om en skyldighet för myndigheter att lämna ut kontaktuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Enligt betänkandet är sådana uppgifter av mindre integritetskänslig karaktär och bör därför i större utsträckning än andra uppgifter kunna lämnas ut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen samt avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 5 december 2023. Funktionshindersrådet

kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 6 december 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Allt yngre personer påträffas i samband med grova våldsbrott och kriminella nätverksuppbyggnader. Arbetet med att förebygga att barn och unga dras in i gängkriminalitet är centralt och det behövs tydliga åtgärder för att komma till rätta med ett av dagens största samhällsproblem. Stockholm har sedan en tid tillbaka en stadsövergripande strategi för att motverka att barn och unga riskerar att dras in i kriminalitet. Det finns ett nära utvecklat samarbete mellan berörda förvaltningar och civilsamhället. Samarbetet mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen är särskilt prioriterat.

För att barn och unga inte ska riskera att dras in i kriminalitet är det viktigt med ett fungerande samarbete mellan olika myndigheter i det förebyggande arbetet. Det gäller framför allt mellan skola, socialtjänst och polis. Bland annat arbetar Stockholm fokuserat för en narkotikafri skolmiljö och att försvåra rekrytering av unga till kriminell verksamhet. Detta pågående arbete är en del i att säkerställa och upprätthålla nolltolerans mot narkotika och vid misstanke om användning agera genom att anmäla till socialtjänst och/eller polis i ömsesidig samverkan. Även vid misstanke om planerad PDV (pågående dödligt våld) eller att vapen påträffas i skolan är det viktigt att skolan, tillsammans med socialtjänst och polis, arbetar för att skapa brottsförebyggande åtgärder.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till att de brottsbekämpande myndigheterna får verktyg som gör det enklare att förebygga och bryta brottsligheten. Genom den föreslagna lagstiftningen får de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet, även på ett tidigt stadium, att hitta barn och unga som riskerar att dras in i kriminalitet. Samtidigt är förekomsten av gängkriminalitet och våld mot barn och unga komplexa samhällsproblem som inte kan lösas enbart genom ny lagstiftning. Tidiga insatser har visat sig avgörande för att lyckas förebygga rekryteringen till kriminella gäng.

Förvaltningen välkomnar förslag som har till syfte att få till stånd ett mer effektivt informationsflöde mellan myndigheter. En förutsättning är dock, som redan framhållits i betänkandet, att informationsdelningen måste vara noggrant avvägd och inte få en oproportionerlig inverkan på skolans grunduppdrag. Skolans grunduppdrag är i första hand att ge eleverna undervisning. Flera olika myndigheter önskar dock att skolan samtidigt ska göra andra insatser, mot bakgrund av att eleverna vistas en stor del av sin tid i

skolan. Förvaltningen vill understryka att skolan även fortsättningsvis måste få behålla sitt fokus på undervisning och utbildning. Ytterligare arbetsuppgifter enligt föreslagen lagstiftning kan få negativa verkningar i form av bland annat mer administration för personalen.

Förvaltningen ser, liksom de skolor som utredningen varit i kontakt med, att ökad informationsdelning kan leda till att elevernas förtroende urholkas, vilket i sin tur kan leda till att eleverna inte söker det stöd som skolan kan erbjuda. Vidare delar förvaltningen bedömningen, som andra skolor gör gällande, att ett utökat uppgiftslämnande till brottsbekämpningen kan innebära en ökad risk för hot och våld mot skolans personal. Skolorna upplever redan idag hot och våld i samband med att personal anmäler oro för ett barn till socialtjänsten med stöd av 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

I den föreslagna lydelsen till den nya lagen ska rektor ges en skyldighet att dels lämna uppgifter på eget initiativ, dels lämna uppgifter efter begäran. Att de brottsbekämpande myndigheterna kan få ta del av uppgifter efter begäran ser utbildningsförvaltningen generellt sett som något positivt. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till att det ska åligga rektor ett ansvar att lämna uppgifter på eget initiativ. Risken finns, om det finns en otydlighet kring vilka uppgifter som ska lämnas ut, att föreslagen lagstiftning ger ett oönskat tolkningsutrymme. Betänkandet radar visserligen upp en del utgångspunkter som rektor kan förhålla sig till i sin bedömning. Listan ska dock inte anses uttömmande. Utbildningsförvaltningen vill framhålla att det kan uppstå svårigheter för rektorer att förhålla sig likvärdiga i sina bedömningar om det finns en skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ. Ett uppgiftslämnande riskerar att bli godtyckligt och att det snarare sker ett utlämnande efter en subjektiv bedömning. Enligt förvaltningen riskerar ett sådant förfarande att bli rättsosäkert.

Även om gängkriminaliteten inte är kopplad till ett fåtal områden i Stockholm så är det väl känt att det finns områden som är mer utsatta för kriminalitet än andra. Ett förfarande där rektor har en skyldighet att på eget initiativ lämna uppgifter, men även lämna uppgifter efter begäran, kan medföra påtagliga påfrestningar avseende arbetsbelastningen för enskilda skolor i särskilt utsatta områden. Utbildningsförvaltningen vill framhålla att utgångspunkten med den föreslagna lagstiftningen ska vara att få till ett mer effektivt samarbete mellan skola och de brottsbekämpande myndigheterna. Därför är det av särskild vikt att ett förfarande inte försvarar för skolor i sitt dagliga arbete. Vidare är det av vikt att den föreslagna regleringen inte inskränker den redan etablerade

samverkan som finns, och som delvis redogjorts för ovan, i Stockholmsområdet med polis, socialtjänst och skola.

Förvaltningen vill föra fram att flera myndigheter nyligen fått ett regeringsuppdrag att inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå brott (Ju2023/02529). Inom denna samverkansstruktur skulle skolorna kunna hjälpa till med brottsbekämpningen utan att behöva belastas med nya arbetsuppgifter som gör det svårare för skolorna att fokusera på sitt grunduppdrag.

I de fall bedömning görs att ett förfarande där rektor ska vara skyldig att lämna uppgifter på eget initiativ är att föredra, är det enligt utbildningsförvaltningens bedömning viktigt att rektor har tydliga ramar att förhålla sig till när ett informationsutbyte ska ske.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Eftersom remisstiden är kort föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Grundskoledirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2023-12-06